

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
lesv, Cvrsvs Theologicvs**

iln decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

XLVI. Vtrum requiratur aliqua dispositio ex parte baptizati?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

Concil. Trident. sess. 5. can. 4. Cum enim prætulisset errorem eorum, qui negant paruulos esse baptizandos, eo quod nihil originalis peccati trahant ex Adam; *Vnde sit consequens subiungit, ut in eis forma baptismatis in remissionem peccatorum, non vera, sed falsa intelligitur.* Non inquam sequitur istud inconueniens, sed prædictum Conciliorum, & Augustini argumentum perstat omnino efficax, & concludit legitime. Quia præmissum est supra quæst. 37. initio ex dictis prius in communi, nullum sacramentum, sed minime omnium sacramentum baptismi institutum fuisse, si humanum genus non fuisset lapsum in peccatum. Quia in hac hypothese gratia Dei data fuisset, quibuscunque daretur, independentem à signo symbolico ablutionis exterioris. Nempe ad conferendum purum nitorem spirituales, aut solum ipsius augmentum omnibus vniuersaliter, vel plerisque, non oportuisset instituere, nec conuenienter institueretur signum symbolicum ablutionis exterioris. Posita autem institutione eiusmodi signi exterioris, inducentis gratiam, & conferentis habilitatem ad alia sacramenta, propter indigentiam vniuersalem generis humani, ut iuuaretur tali instrumento ad consequendos eos effectus, non debuerunt impediri ab eius usu, & fructu, qui essent iam mundi à sordibus peccatorum, vel ex sola Dei misericordia eximente ab illis primordialiter, vel per dilectionem Dei super omnia, perfectamque contritionem. Ne videlicet excluderet innocentia, & status iustitiæ à communione beneficij communis, licet induci occasione peccati. Quo sanè pacto, certum ex vna parte est inter Theologos passionem Christi Domini non fuisse futuram, si Adam non peccasset, & nihilominus ex alia parte, est valde probabile, & à pluribus, magnisque Theologis merito docetur eandem Christi passionem fuisse de facto utilem, & causatiuam donorum gratiæ, respectu Adam, etiam in statu innocentia, & respectu Angelorum, ac Beatae Virginis, licet ibi nullum fuerit peccatum. Similiter ergo forma baptismi, licet ex se sit sufficienter significatiua, & efficaciter causatiua remissionis peccatorum, ubi ea inuenit, nec verificanda foret iuxta intentionem institutionis diuinæ nisi ea inueniret, iuxta legem ordinariam, in iis, quibus applicatur; potest nihilominus absque falsitate, & cum vera causalitate gratiæ, iis etiam applicari, quibus nullæ insunt sordes peccatorum; nempe significando, respectu illorum posterorum, vim mundatiuam, ipsamque mundationem sordium, quasi conditionaliter, & quoad sufficientiam, absolute verò, & efficaciter augmentum nitoris, propter peculiarem, ad hoc solum, dispositionem proximam subiecti.

Art. 4. Nonnulli, ut soluant hoc ipsum argumentum dicunt, Augustinum, & consequenter Concilium Mileuitanum non induxisse peccatum originale paruulorum ex veritate formæ baptismalis, requisitæ ad valorem baptismi, secundum se præcisè, sed ex formulis verborum accidentaliter superadditis ab Ecclesia in exorcismo, & exsufflatione, quæ nomine formæ ab Augustino, & in Conciliis comprehenduntur. Verum hæc euasio, licet, accommodari possit nonnullis periodis D. Augustini, toti tamen eius contextui, & præcipuis, hæc in re conatibus eiusdem, aduersus Pelagianos accommodari minime potest, ut mihi quidem videtur, & legenti, atque consideranti Augustinum facili apparebit, & clarè. Eo vel maxime, quia vbique argumentum ducit ex baptismo, & formæ baptismi, quibus sibi non adhibitis, qui decedit puer, non potest ingredi in regnum cælorum, uti etiam apparebit ex testimoniis eius, quæ producentur quæstio. 50. art. 4. & ad 2. articulo 1. Cum tamen certum sit, fieri posse, ut adhibita sola forma

substantiali consequatur quis vitam æternam.

Ad 5. Capacitas ad percipiendum effectum baptismi, est capacitas percipiendi remissionem non qualicumque peccatorum, vtcunque præexistentium; sed peccati originalis solius, vel aliorum etiam peccatorum, sed quatenus coniunctorum cum originali. Hoc autem peccatum nunquam redit, ac proinde, nec alia peccata vnquam redeunt, pro ut coniuncta cum illo. Quia propter in baptizato, & consecuto semel effectum baptismi, sola possunt redire peccata, quæ possunt esse materia remota sacramenti poenitentia non verò baptismi.

Ad 6. Pauliani, & Cataphrygæ baptizabant nulliter, quia non baptizabant in nomine Trinitatis, quam nec agnoscebant, ut habetur, ex Gregor. lib. 9. regist. epistol. 61. Quando autem præcessit baptismus hoc modo nullus, tamen postea idem homo baptizetur, non iteratur sacramentum, sed sola ceremonia exterior, eaque inadæquatè tantum.

Ad 7. Qui valide baptizatus fuit, & tamen non percepit effectum ipsius, propter defectus dispositionis, potest postea illum consequi ex vi eiusdem numero baptismi, remoto postea obice, seu superaddita postea dispositione, ut infra dicitur. Qui verò nulliter baptizatus fuit reipsa, & putat se fuisse valide baptizatum, neque de hoc prudenter dubitare potest, saluari nihilominus absolute potest; esto ei non liceat susceptio baptismi, quia potest iustificari per actum contritionis absque sacramento; quod si prudenter dubitetur de validitate baptismi, qui re ipsa fuit validus, potest repeti baptismus, debetque repeti sub conditione, ut dictum est supra in communi. Nec propterea absolute dicitur reiterari baptismus. Quia adhibetur denuo sub existimatione, licet dubia, quod prior baptismus fuerit nullus; hoc est, quod re ipsa non præcesserit baptismus.

QVÆSTIO XLVI.

Vtrum requiratur aliqua dispositio ex parte baptizati?

Videtur non requiri. 1. Eadem potestas, eodemque modo collata est à Christo Domino ministris suis ad docendam, & baptizandum, dum dicit, Matth. ult. 19. *Docete, baptizantes.* Sed ad docendum nulla requiritur moralis dispositio ex parte audientis. Ergo neque ad baptizandum ex parte baptizati.

2. Causa, quæ non requirit dispositionem in aliquo subiecto ad inducendum aliquem suum effectum, in nullo subiecto eiusdem speciei illam requirit ad inducendum eundem effectum. Baptismus autem nullam requirit dispositionem ad inducendum omnes suos effectus in paruulis; atque adulti sunt eiusdem speciei cum illis. Ergo neque in adultis vllam dispositionem requirit.

3. Dispositio, quæ sufficit ad suscipiendum validè aliquod sacramentum, sufficit etiam ad percipiendos omnes effectus ipsius, ut patet in sacramento Poenitentia, de quo dictum est supra quæstio. 30. validum simul & informe esse non posse: ad suscipiendum autem validè baptismum nulla requiritur peculiaris dispositio præter solum consensum; ergo neque ad percipiendos omnes eius effectus.

4. Si requireretur ad baptismum peculiaris aliqua dispositio ratione remissionis peccatorum tanta utique requireretur, quanta requiritur ad sacramentum Poenitentia. Quod videlicet non est magis remissionum peccatorum, quam baptismus, sed minus, ut infra dicitur. Sequela autem est absurda, utpote

Hh 4 contra

contradicens doctrinæ Concilij Tridentini sess. 14. cap. 2. ubi agit de hac ipsa comparatione vtriusque huius sacramenti, & præmissio per baptismum nos consequi plenam, & integram peccatorum omnium remissionem. *Ad quam tamen*, subiungit immediate, *novitatem, & integritatem, per sacramentum Pœnitentia sine magnis nostris fletibus, & laboribus, divina id exigente iustitia, pervenire nequaquam possumus: ut merito Pœnitentia laboriosus quidam baptismus à Sanctis Patribus dictus fuerit.* Ergo pro sacramento baptismi nulla peculiaris dispositio requiritur ratione remissionis peccatorum, siue personalium, siue originalis, de quibus omnibus promiscuè ibi loquitur Concilium.

5. Vt aliqua dispositio agnoscat necessearia in adultis pro pleno effectu huius sacramenti, certè nulla alia requisita esse dici potest, præter finem, dicente Christo Domino, Matth. ult. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit.* Quod etiam pertinere videtur illud Ambrosii ad Rom. 11. *Gratia Dei in baptismo gratis omnia condonat nullumque luctum requirit.*

Art. 1. Respondetur. Non repugnat baptismi vniuersaliter ex conceptu suo, ut validè, & fructuosè conferatur nullo præeunte actu dispositiuo ex parte intellectus, & voluntatis ex parte baptizati. Quia non repugnat, ut validè, & fructuosè conferatur infantibus, aliisque rationis expertibus, ut liquet ex quæst. præcedenti, in quibus tamen nullus talis actus dari potest citra miraculum, quod ineptè confingere-tur, & absque fundamento.

Art. 2. At in adultis præditis vsu rationis requiritur in primis consensus absolūtè liber, ut baptismus ipsis collatus sit validus. Quia nullum sacramentum validè confertur vlli subiecto prædito libertate independentè à libero eius consensu, ut liquet ex dictis suprà in communi quæst. 33. Atque ratio vniuersalis ibi tradita, conuincit efficacius, & apertius, respectu baptismi. Quia per baptismum efficitur baptizatus membrum Ecclesiæ, subiicitur potestati, & clauibus eius, & contrahit obligationem specialem adhaerendi immobiliter mysteriis, & articulis fidei. Est autem contra naturam agentis liberi, ut subeat talem mutationem status, utque ei imponantur talia onera independentè à suo libero consensu. Cæterum necesse nequaquam est, ut is consensus sit supernaturalis, aut etiam honestus. Quia utcumque consentiat, satisficit iuri, ac exigentiæ agentis liberi, atque Deus postulat ex parte nostra, quam minimum fieri potest, pro conferendis beneficiis suis, quantum fert natura cuiusque beneficii, ac doni sui. Mutua autem coniunctio inter Ecclesiam, & baptizatum, atque huius subiectio respectu illius, quas includit in se character baptismalis, solum postulant mutuum vtriusque partis consensum liberum, utcumque se habeant reliqua. Immo sufficit, consensus simpliciter voluntarius, tametsi inuoluntarius sit, & coactus secundum quid, ut colligitur ex Concilio Arausicano. 1. can. 11. ex cap. *Maiores*, de baptismo ex Concilio Tolentino. 4. can. 55. relato cap. *de Indeis*, dist. 45. Quia videlicet, quæcumque volumus, magis volumus, quam nolumus, atque ad valorem contractus, & quasi contractus qualis ratione baptismi interuenit inter Ecclesiam, & baptizatum, sufficit ex natura rei, quod præualeat voluntarietas, quantum attinet ad rationem vniuersalem contractus, & quasi contractus, cuius conceptui nihil peculiare superaddit, quoad hoc punctum, baptismalis iste quasi contractus.

Art. 3. Cæterum, ut baptismus licitè suscipiatur ab adulto compote rationis, & cum fructu remissionis peccatorum, atque iustificationis, requiritur insuper dispositio bona moralis, per quam subiectum reddatur idoneum ad susceptionem, & infusionem gratiæ

sanctificantis. Quia ad coniunctionem amicabilem cum Deo, quæ fit per gratiam habituales, & sine qua non fit, nec fieri potest remissio peccatorum, requiritur ex natura rei inchoatio quædam, & bona animi dispositio congruens permanenti amicabili coniunctioni cum alio, eiusdemque inductiua, uti demonstratum est quæst. 8. de virt. Theol. & magis ex professo quæst. 10. de iust. Ex quibus locis constat præterea istiusmodi dispositionem debere esse intrinsecè supernaturali. Quia actus intrinsecè naturales, nec disponere, nec quidquam conferre possunt ad præceptionem, & consecutionem donorum supernaturalium, aut aliquid, seu proximè, seu remotè conferens ad vitam æternam, uti pluribus efficaciter ostensum est quæst. 7. & 8. de gratia.

Art. 4. Verum hæc dispositio non requiritur eodem modo, nec est eadem adæquatè in eo, qui soli subest peccato originali, atque in eo, qui personalium insuper peccatorum reus exiit; quia, qui soli subest peccato originali non indiget vlllo dolore, aut actu proprio pœnitentiæ per actum contritionis aut attritionis, aut per propositum emendationis in posterum. Quia peccatum originale contrahitur per priuationem gratiæ habitualis, & committitur per actum voluntatis alienæ. Vnde, ut destruat non requiritur actus proprius retractans actum, quo illud peccatum commissum fuit, cum retractatio ex suo conceptu sit solum de facto vtriuscuiusque proprio, & propria vniuersali voluntate patrato. Quapropter, si quis solum habeat peccatum originale, sufficienter erit dispositus ad omnes effectus baptismi, per eos solos actus, qui prærequiruntur ex natura rei ad infusionem, & perceptionem habituum fidei, & spei, & charitatis, qua perficitur sanctificatio hominis, præscindendo ab statu peccati, qui actus sufficienter expositi sunt in quæstione prædicta de virt. Theol. 8. Et quidem actus fidei, & spei requiruntur formaliter & propriè tales. Quia hæc duæ virtutes consistunt in indiuisibili, nec sunt vlla ex parte supplebiles per actus vltèrius speciei, etiam in ordine ad sacramentum, vnde quod dicitur Matth. 16. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit saluus erit*, perinde est, ac si diceretur, *Qui baptizatus fuerit, quin crediderit, non propterea saluus erit*, atque in hoc sensu accipitur ab omnibus in præsentia. Eadem autem est ratio de actu spei, licet de necessitate fidei sint expressiora & plura testimonia, quatenus est ipsa prima radix; & fundamentum totius iustificationis, ut dicit Concil. Trident. iuxta illud ad Hebræos, 11. 6. *sine fide est impossibile placere Deo*, & illud ibid. *accedentem ad Deum, oportet credere, quia est, & qui remuneratur est*. Spei quoque necessitas apparet sufficienter ex illo ad Rom. 8. 24. *Spe salui facti sumus*, quod accipitur vniuersaliter, de omnibus, qui saluantur dependentè à propria libera electione, & vsu liberi arbitrij adiuti gratia Dei, sicut, & illud. 1. Ioann. 3. 3. *Omnis, qui habet hanc spem in eo, sanctificat se*.

Art. 5. Cæterum dilectio Dei non ita consistit in indiuisibili, sed potest esse magis, & minus perfecta conuersio ad Deum, atque coniunctio effectiua cum Deo; nempe vel formalis, pertinens formaliter ad virtutem charitatis, vel solum virtualis, pertinens ad quamlibet aliam virtutem supernaturalem, quatenus quælibet alia virtus supernaturalis ex suo conceptu est participatiua charitatis, & per quemlibet actum suum adhæret aliquomodo efficaciter vltimo fini, & summo bono hominis, quod est obiectum formale charitatis. Non autem requiritur ad sacramentum baptismi actus charitatis perfectus, & formalis, sed sufficit inchoatiua, & imperfecta, quod à fortiori colligitur ex iis, quæ infra dicuntur quæst. 8. circa sacramentum Pœnitentiæ. Ibi enim ostenditur ad hoc sacramen-

sacramentum sufficere actum charitatis imperfectum, distinctum specie ab actu formali charitatis, & indistinctum à pura attritione. Ad sacramentum autem baptismi non plus requiritur, sed minus quam ad sacramentum Pœnitentiæ, ut innoscit clarè ex verbis Concilij Tridentini indicati paulo prius, in quarta ratione dubitandi. Non tamen sufficit quilibet indiscriminatim actus bonus, sed est præcisè necessarius actus aliquis motui vniuersalis, continens in se formaliter, aut virtualiter, propositum vniuersale de obseruantia totius legis Dei in posterum. Quia hoc propositum requiritur pro sacramento pœnitentiæ, & non requiritur ratione præcedentium peccatorum personalium, atque aded requiritur ratione iustificationis, secundum se præcisè, tanquam dispositio requisita ad coniunctionem amicabilem cum Deo, utcumque ea contingat. Requiritur ergo aliquis huiusmodi actus ad sacramentum etiam baptismi fructuosè suscipiendum; idemque ad hoc ipsum omnino sufficit, simul cum prædictis actibus fidei, & spei si baptizatus nullo alio infectus sit peccato, præterquam originali.

Art. 6. Si vero baptizatus, præter peccatum originale, habet etiam peccata personalia lethalia, requiritur præterea dolor de iis peccatis, atque actus pœnitentiæ, nempe contritionis, vel attritionis. Quia verò rarò contingit, & est moraliter vt minimum impossibile, vt compos rationis, nec deleuerit peccatum originale perfectè ad Deum conuersione per actum dilectionis super omnia, nec inciderit in peccatum lethale personale, ideoque omnes, vel certe ferè omnes adulti, qui per baptismum consequuntur remissionem peccati originalis, simul etiam consequuntur remissionem alicuius, vel aliquorum peccatorum personalium. Propterea vniuersaliter dicitur necessariam esse pœnitentiā, ad obtinendam iustificationem, etiam per baptismum vt apparet ex Luca, 13. 3. *Si non habueritis pœnitentiā, omnes similiter peribitis*, & clarius Act. 2. 38. *Pœnitimini, & baptizetur unusquisque vestrum*. Vnde Augustinus lib. de vera, & falsa pœnitentia cap. 18. *Baptismus ait, sine pœnitentia nunquam profuit ei, qui peccauit spontaneè*. Et distinctus lib. de pœnitentiæ medicina cap. 2. *Omnis qui voluntatis suæ, factus est arbiters, cum accedit ad sacramenta fidelium, nisi cum veteris vitæ pœniteat, nouam inchoare non potest*. Et iterum. *Ab hac pœnitentia soli, qui baptizantur pueri immunes sunt*. Manifestum porò est in iis, & similibus aliis testimoniis, eodem prorsus modo exigi pœnitentiā pro sacramento baptismi, quo eadem exigitur pro sacramento pœnitentiæ. Quia videlicet eadem est vtroque natura peccatorum personalium ratione quorum exigitur pœnitentia pro obtinenda eorum remissione. Idem igitur pœnitentiæ genus, prærequiritur ad vtrumque sacramentum. Vnde nihil necesse est in præsentī superaddere circa illam, ultra ea, quæ dicuntur infra ex professio, quæst. 88. & 89. circa sacramentum pœnitentiæ, cui potissimum connectunt omnes Theologi doctrinam de dolore, & pœnitentia requisita ad iustificationem obtinendam ex sacramento. Apparet itaque ex dictis sufficienter, quæ, & qualis dispositio, & quando requiratur ad hoc sacramentum.

Ad 1. Doctrina non inducit ex sua natura effectū aliquem in audiente, qui præcisè requirat dispositionem aliquam moralem præuiam ex parte subiecti, sed magis est inductiua dispositionum ad alia dona Dei; baptismus verò inducit effectum, qui ex sua natura postulat ex parte subiecti dispositionem moralem, siquidem inducit gratiam, & reconciliationem cum Deo, vt dictum est. Vnde Apostoli acceperunt simul, & æqualiter potestatem ad docendum, & baptizandum, sed simul necessario acceperunt potestatem, vt vtrumque exequerentur iuxta propriam cuiusque na-

turam, ideoque cum disparibus requisitis ex parte subiecti.

Ad 2. Eadem causa pro eodem effectū, iisdem omnibus & solis indiget, ex parte subiectorum eiusdem naturæ, & conditionis, si eodem modo sint affecta; non vero si diuersimodè affecta sint. Pater autem hominem compotem rationis, & libero prædictum arbitrio, atque carentem vsu rationis, diuersimodè affectos esse. Non igitur mirum est, diuersam in eis requiri dispositionem pro eodem effectū, & respectu eiusdem causæ.

Ad 3. In quibusdam sacramentis dispositio, quæ sufficit ad valorem eorum, sufficit etiam ad omnes eorum effectus; in aliis verò pro effectibus requiritur peculiaris insuper dispositio; atque baptismus pertinet ad istam posteriorem classē vt dictum est quæst. illa 30. vbi etiam reddita est ratio eius discriminis, eademque applicata est baptismō.

Ad 4. Dictum iam est, baptismum non postulare ex suo conceptu vniuersaliter vllam dispositionem moralem, sed fieri absolute posse, vt conferat omnes suos effectus independentē ab omni eiusmodi dispositione, vt accidit in paruulis. Quod nunquam accidere potest in sacramento pœnitentiæ. Dictum itidem est fieri posse, vt baptismus conferat adulto etiā, & compoti rationis remissionem peccati originalis, independentē ab omni actu pœnitentiæ, & doloris. Quod tamen sacramentum pœnitentiæ præstare nunquam potest. Demum baptismus confert remissionem peccatorum, etiam personalium independentē à confessione peccatorum in particulari, nec non à proposito satisfaciendi pro peccatis per opera pœnalia. Quod similiter præstari non potest per sacramentum pœnitentiæ. Per hæc igitur patet discrimen intentum à Concilio Trident. inter duo hæc sacramenta omnino subsistere, tamen si requiratur in baptismō, verus actus pœnitentiæ, & doloris atque retractationis pro remissione peccatorum personalium.

Ad 5. Per illa verba Christi Domini: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit*, non excluditur necessitas aliorum actuum disponentium, ultra actum fidei, sed solum exprimitur fides, tum quia est magis necessaria, tanquam radix, & fundamentum cæterorum, tum quia sub ea expressione subintelliguntur implicite reliqui actus de quorum necessitate docemur per ipsam fidem. Nec enim credere videtur, certè non perfecte & practice credit, qui non præstat, quod ipsa fides iniungit, vt præstetur. Fides autem præscribit alios actus præter ipsam, pro remissione peccatorum personalium, vt patet ex dictis, & apparet etiam satis ex illo eodem Matth. ult. cap. Quia post illa verba, *Baptizantes eos, subiungitur, docentes eos seruare omnia quæcunque mandauimus vobis*. Quod ad Ambrosium attinet, ipse excludit à baptismō necessitatem confessionis, & pœnitentiæ, intentiæ operum pœnalia, quibus satisfiat pro peccatis, præterquam quod meritò dubitat Suarez, an ea verba sint Ambrosij propter contextum, minimè congruentem doctrinæ, & intelligentiæ D. Ambrosij, quanquam huic suspicioni non admodum firmiter ego assentior.

QVÆSTIO XLVII.

Vtrum per Baptismum remittantur omnia peccata, & omnis pœna peccatorum, atque conferantur omnes virtutum habitus?

Videtur neutrum præstari per baptismum. 1. Quia ridiculum videtur, vt ex duobus omnino cætera paribus alter sit amicus Dei, hæres vitæ æternæ, æternumque